

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

for the introduction of STEM education]. *STEM education: state of implementation and development prospects*: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference (Kyiv, November 9th – 10th, 2017). Kyiv. [in Ukrainian].

2. Dotsenko, S. (2021). STEM-osvita: naukovyy diskurs ta osvichni praktyky [STEM education: scientific discourse and educational practices]. *Native school*. Vol. 3, pp. 31–35. [in Ukrainian].

3. Kontseptsiya “Nova ukrayinska shkola”. Informatsiynyy zbirnyk MON Ukrayiny (2016). [The “New Ukrainian School” concept. Information collection of the Ministry of Education and Culture of Ukraine]. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].

4. Korshunova, O.V., Hushchyna, N.I., Vasylyashko, I.P. & Patrykyyeva, O.O. (2018). STEM-osvita. Profesiynnyy rozvytok pedahoha: zbirnyk spetskursiv [STEM education. Professional development of a teacher: a collection of special courses]. Kyiv. [in Ukrainian].

5. Slipchyshyn, L. & Stechkevych, O. (2022). Osoblyvosti vprovadzhennya STEAM-pidkholu u vyshchu osvitu [Peculiarities of implementing the STEAM approach in higher education]. *Youth and market*. Vol. 2 (200). 2022. pp. 17–22. [in Ukrainian].

6. STEM-osvita [STEM education]. Available at: <https://imzo.gov.ua/stem-osvita/>

Стаття надійшла до редакції 08.05.2023

УДК 378.147

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.282823>

Марина Кубай, викладач кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Досліджено зміст алгоритму інтерактивних методів навчання, який складається з п'яти основних етапів: інформаційно-аналітичного, категоріально-понятійного, проблемно-змістового, візуально-презентативного, результативно-рефлексивного. Інформаційно-аналітичний етап інтерактивного навчання включає мозковий штурм, “Синквейн”, метод асоціацій, метод одного слова; категоріально-понятійний – дебати, групову дискусію, метод перебільшень, метод питань; проблемно-змістовий – ділову гру, дослідницьку гру, кейс-метод, “Сходи”, діалог; візуально-презентативний – “Фішбоун”, карти пам'яті, “Дерево рішень”, метод проєктів; результативно-рефлексивний – аналіз бізнес ситуацій, ліберальний клуб, рольову гру.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання; освітня реформа; інтенсифікація навчання; принципи інтерактивного навчання; комунікативні компетенції; кейс-метод; рольова гра.

Лит. 28.

Maryna Kubai, Lecturer of the Ukrainian and Foreign Languages Department,
Vinnitsia National Agrarian University

APPLICATION OF INTERACTIVE LEARNING METHODS IN THE PROCESS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Interactive teaching methods provide students with the opportunity to act in the learning process not as a passive listener, but, on the contrary, to actively participate in communication in a foreign language with the teacher, classmates, representatives of enterprises and organizations. Interactive teaching methods implemented through interactive methods of teaching business communication in a foreign language are a set of forms, methods and teaching technologies based on active interaction between teachers and students, which contribute to the effective learning of the content of the discipline in interaction with the learning environment, the development of personal reflection, tolerance and creative thinking, communication and group interaction skills. The content of the algorithm of interactive teaching methods, which consists of five main stages: information-analytical, categorical-conceptual, problem-solving, visual-presentational, and resultant-reflective, is investigated. The information-analytical stage of interactive learning includes: brainstorming, “Sinquain”, the method of associations, the method of one word. The category-conceptual stage of interactive learning includes: debate, group discussion, the method of exaggeration, and the method of questions. The problem-solving stage of interactive learning includes a business game, a research game, a case study, a “Ladder”, and a dialogue. The visual and presentational stage of interactive learning includes: “Fishbowl”, memory cards, “Decision Tree”, project method. The resultant-reflective stage of interactive learning includes: analysis of business situations, liberal club, role-playing game. The problem of developing students' business communication competencies in a foreign language is the subject of close study in connection with the requirements of our country's educational system for higher education students. Students with an intermediate and high level of business communication competencies are able to act as a worthy representative of their profession in the field of business relations, effectively conduct foreign language business communication at the international level, think creatively, independently organize research activities, and build their own educational pathway.

Keywords: interactive teaching methods; educational reform; intensification of teaching; principles of interactive learning; communicative competences; casemethod.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку педагогічної науки характеризується необхідністю створення ідеальної моделі навчання, у якій сутністю навчання студентів у закладах вищої освіти є збалансоване поєднання педагогічного управління з власною ініціативою та самостійністю, активністю студентів. Така модель навчання опирається на всю сукупність нинішніх знань про механізми навчання, цілі та мотиви пізнавальної діяльності і придатна для реалізації головної мети – всебічного й гармонійного розвитку особистості.

Необхідно зазначити, що до методів навчання належать його мета, завдання, зміст, принципи та форми, які практикуються у переважній більшості закладів вищої освіти. Оскільки навчання – процес надзвичайно динамічний і діалектичний, то методи враховують цю динамічність, як і зміни, що відбуваються у педагогічній практиці.

Таким чином, запровадження інтерактивних методів навчання у сучасних закладах вищої освіти є неминучим, а їхня актуальність визначається очевидною важливістю і невідкладністю оптимізації процесу навчання та вивчення психолого-педагогічних факторів, що впливають на засвоєння студентами іноземної мови. Оптимізація та реалізація принципу гуманізації освітньої діяльності, потребує не тільки перегляду всієї сутності навчального процесу, а й реалізації творчої природи особистості кожного студента. Інтерактивним методам навчання при викладанні іноземної мови притаманна внутрішня активності, яка приводить до засвоєння певного обсягу відповідних знань та практичних навичок як основної мети освітнього процесу – цілісного розвитку особистості студентів. Самостійна, пізнавальна та розумова діяльність є засобом розвитку особистості, що розкриває її потенційні внутрішні здібності. Отже, завданням викладачів закладів вищої освіти є забезпечення на заняттях динамічної та продуктивної діяльності, чому сприяють інтерактивні методи навчання.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз науково-педагогічної літератури демонструє, що у сучасних наукових працях є теоретичний фундамент визначення інтерактивних методів навчання й їх характеристики. Роботи таких учених, як О. Волошина (2018) [3], І. Гончарук, Н. Юрчук (2018) [6], висвітлюють питання використання інтерактивних технологій для формування естетичного смаку у студентів закладів вищої освіти.

Доцільність використання інтерактивних методів навчання обґрунтовано у дослідженнях К. Ковальова (2017) [13]. Проблеми освітнього процесу, вдосконалення методів навчання, пошук ефективних методів поглиблення знань студентів розглядаються у студіях Р. Кравець (2017) [15], І. Гунько, О. Волошина (2021) [25]. Однак усе ж варто констатувати недос-

татню кількість публікацій, присвячених питанню застосування інтерактивних методів навчання у процесі викладання іноземної мови в закладах вищої освіти.

Формування мети статті. Метою статті є конкретизація інтерактивних методів навчання у процесі викладання іноземної мови в закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Інтерактивні методи навчання надають можливість студентам виступати не пасивними слухачами у навчальному процесі, а бути активними комунікантами іноземною мовою з викладачем, одногрупниками, представниками підприємств та організацій. Реалізація системи інтерактивності у навчанні майбутніх фахівців ділового спілкування іноземною мовою не становить кінцевої мети.

На основі опрацьованої літератури [8–25] можемо сформулювати та запропонувати модель блочно-модульного інтерактивного навчання ділового спілкування іноземною мовою, що реалізовуватиметься за допомогою алгоритму інтерактивних методів навчання ділового спілкування іноземною мовою. Він становить сукупність форм, методів та технологій навчання, заснованих на активній взаємодії викладача і студентів, сприяючи ефективному засвоєнню змісту дисципліни у взаємодії з навчальним середовищем, розвитку особистісної рефлексії, толерантності та творчого мислення, навичок спілкування та взаємодії в групі. У змісті алгоритму інтерактивних методів навчання можна виділити п'ять основних етапів: інформаційно-аналітичний, категоріально-понятійний, проблемно-змістовий, візуально-презентативний, результативно-рефлексивний.

До першого етапу належить інформаційно-аналітичний, який містить у собі комплекс інтерактивних методів, спрямованих на первинне ознайомлення студентів зі сферою професійних відносин. Процес навчання сконцентрований на генеруванні ідей, вільних думок, встановленні внутрішніх зв'язків між поняттями та явищами, оволодінні основними видами монологічного висловлювання. До основних методів цього етапу можемо віднести: мозковий штурм, “Синквейн”, метод асоціацій, метод одного слова.

Мозковий штурм – створення вільної дискусії, забезпечення процесу генерування ідей без їх аналізу й обговорення учасниками. Йому притаманна рівноправність учасників, свобода асоціацій та творчої уяви. Складається з таких етапів: підготовчого (формулювання мети та завдань, підбір учасників для наступних завдань); генерування ідей (представлення учасників, відповіді на запитання, генерування ідей); аналізу й оцінки ідей. За його допомогою здійснюється формування комунікативної та лінгвістичної компетенції ділового спілкування у студентів [1, 23–24; 2, 33–35; 3, 31–33; 4, 339; 15, 446–447].

“Синквейн” – індивідуальна робота учасників гри з метою глибшого осмислення теми, сприяє розвитку творчого мислення. Складається із таких етапів: підготовчого (знайомство учасників з правилами складання “Синквейну”); складання “Синквейну”; оцінка складених “Синквейнів”. Він також сприятиме формуванню комунікативної і лінгвістичної компетенцій ділового спілкування у студентів [5, 206–208; 6, 78–80; 15, 446–447].

Метод асоціацій – встановлення зв’язків між словами або об’єктами, що не мають між собою нічого спільного. Основна мета – тренування пам’яті у студентів для наступного запам’ятовування слів. Складається з таких етапів: підготовчого (формулювання мети та постановка завдання); виконання (створення ланцюжка асоціацій між запропонованими словами); аналізу та закріплення асоціацій. Означений метод найбільш активно сприятиме формуванню комунікативної та лінгвістичної компетенцій ділового спілкування у студентів [7, 77–78; 8, 18–20; 20, 81–84].

Метод одного слова – створення процесу генерування нових ідей та перспектив з теми заняття. Складається з таких етапів: підготовчого (ознайомлення студентів із правилами гри); проведення (кожна група студентів отримує одне слово, з метою створення нових перспектив із заданого питання, використовуючи запропонований об’єкт); аналізу запропонованих ідей і підбиття підсумків. Застосування цього методу сприятиме формуванню комунікативної, лінгвістичної, когнітивної, організаційно-управлінської компетенцій ділового спілкування у студентів [9, 23–25; 10, 19; 20, 81–84].

До другого етапу належить категоріально-понятійний, який включає інтерактивні методи, створені задля систематизування отриманих загальних знань майбутньої професійної діяльності студентів та розширення лексичного запасу з досліджуваних тем. Здобувачі освіти навчаються мислити категоріями майбутньої професійної сфери, здійснювати самостійний творчий пошук, опановують знання мовних засобів і формують адекватні їм мовні навички у таких аспектах, як фонетика, лексика і граматики. До основних методів етапу можемо віднести: дебати, групову дискусію, метод перебільшень, метод питань.

Дебати – створення дискусії, заснованої на вмінні студентів доводити свою точку зору використовуючи достовірну аргументацію, аналізувати отриману інформацію та концентруватися на суті проблеми, встановлювати логічні зв’язки між явищами, розрізняти факти та точки зору, виявляти помилки, фальсифікації і стереотипи. Метод складається із таких етапів: збору й обробки інформації на тему дебатів; розподілу учасників; побудови сюжету доказів; аргументації та спростування обома командами, раунду питань; оцінювання результатів. Означений метод активно сприятиме формуванню комуніка-

тивної лінгвістичної, когнітивної, організаційно-управлінської компетенцій ділового спілкування у студентів [11, 91–92; 12, 100–103; 21, 103].

Групові дискусії – організація спільної, інтенсивної діяльності студентів, за допомогою активного включення до спільного пошуку шляхів подолання проблеми. Метод складається з таких етапів: підготовчого (вибір та формулювання теми, визначення складу учасників, змісту і тривалості дискусії, формулювання мети дискусії, способів відображення запропонованих ідей); проведення дискусії, підбиття підсумків відповідно до її цілей. Наведений метод сприятиме формуванню комунікативної, лінгвістичної, організаційно-управлінської, міжкультурної компетенцій ділового спілкування у студентів [13, 47–49; 14, 113; 15, 446–447; 25, 77–79].

Метод перебільшень має дві складові – розширення завдання та його звуження. Він дає змогу оцінити завдання з різних сторін і виявити його актуальність. Складається з таких етапів: підготовчого (студенти знайомляться із завданням); виконання (студенти працюють у парах: один розвиває тематику завдання (розглядає компоненти, можливі складові), другий – намагається максимально звужити сферу виконання завдання); завершального (студенти формують єдину думку щодо важливості й актуальності завдання) питання / поняття. Означений метод сприятиме формуванню комунікативної, когнітивної, лінгвістичної компетенцій ділового спілкування у студентів [16, 136–140; 17, 189–190; 18, 210–211; 19, 28–31; 25, 77–79].

Метод питань – підвищення мотивації до навчання за допомогою створення 35–45 питань на задану тему. Характерними особливостями цього методу є рівноправність студентів, свобода асоціацій та творчої уяви. Метод складається з таких етапів: підготовчого (формулювання мети та постановка завдання); проведення (студенти складають питання з тем, які викликають у них інтерес); завершального (кожен студент вибирає 15 найбільш цікавих для нього питань та самостійно шукає на них відповіді). Означений метод сприятиме формуванню когнітивної, інформаційно-технологічної та комунікативної компетенцій ділового спілкування у студентів [20, 81–84; 21, 103].

До третього етапу належить проблемно-змістовий. Цей етап спрямований на розвиток у майбутніх фахівців вміння брати участь у розмові професійного характеру, висловлювати різноманітний спектр комунікативних намірів, таких як: уміння слухати співрозмовника, висловлювати свою точку зору відповідно до принципів взаємоповаги та взаємодії, приймати рішення, ґрунтуючись на всебічному аналізі досліджуваного завдання, враховуючи інтереси всіх взаємодіючих сторін. Також особливого значення набуває оволодіння студентами навичками міжкультурної комунікації, отримання знань

про національну культуру і правила здійснення професійної діяльності в країнах мови, що вивчається. Проблемно-змістовий етап блочно-модульного інтерактивного навчання складається із: ділової гри, дослідницької гри, кейс-методу, “Сходів”, діалогу.

Ділова гра – умовне, наближене до реальною відтворення змодельованою комунікативний ситуації ділового спілкування, метою створення якої є досягнення професійно-значних результатів. Пропонований метод складається з таких етапів: змістового (введення у гру, виокремлення одного або декількох завдань, уточнення цілей кінцевого результату, формування груп студентів, планування, прийняття рішення); проведення ділової гри; закінчення ділової гри; складання портфоліо; аналізу помилок, обговорення результатів; розробки стратегії подальшої діяльності. Метод сприятиме формуванню комунікативної, лінгвістичної, організаційно-управлінської, міжкультурної компетенцій ділового спілкування у студентів [22, 158–161; 23, 1326–1329].

Дослідницька гра – готовність до здійсненню дослідницької діяльності на основі свідомого використання наявних знань і навичок, що реалізується у практичному досвіді студентів та досвід творчої діяльності під суворим контролем зі сторони мислення. Складається з таких етапів: орієнтування (виокремлення предметної галузі виконання дослідження); проблематизації (виявлення та усвідомлення проблеми – конкретного питання, що не має на теперішній момент відповіді, постановка цілі дослідження); планування (формулювання послідовних завдань дослідження); збору матеріалу або проведення експерименту; аналізу (узагальнення, порівняння, інтерпретація даних), рефлексії. Метод сприятиме формуванню когнітивної, лінгвістичної, організаційно-управлінської, інформаційно-технологічної компетенцій ділового спілкування у студентів [24, 19; 25, 77–79].

Кейс-метод – використання фактичних організаційних, професійних проблем, що підвищує інтерес та мотивацію до навчання. Студенти у процесі застосування методу мінімально залежать один від одного, кожен має право на правильні і неправильні відповіді. Метод складається з таких етапів: створення кейсу (визначення завдань, критеріальний підбір завдання, підбір необхідних джерел інформації, підготовка первинного матеріалу, експертиза, підготовка методичних матеріалів щодо його використання), обговорення та аналізу кейсу в аудиторії, підбиття підсумків. Наведений метод сприятиме формуванню комунікативної, лінгвістичної, організаційно-управлінської компетенцій ділового спілкування у студентів [26, 128–131; 27, 237].

“Сходи” – розкриття особистісних якостей студентів, їх ставлення до завдання, перехід від абстрактного до конкретного, формування та моди-

фікація ієрархії знань. Метод складається з таких етапів: визначення теми та цілі створення “Сходів” (студенти індивідуально створюють сходи, розмежовуючи їх на значні та незначні, характеризують завдання відповідно вище та нижче по сходах, охоплюючи всі найменші сторони проблеми); підбиття підсумків; рефлексії. Пропонований метод сприятиме формуванню комунікативної, лінгвістичної, когнітивної, інформаційно-технологічної компетенцій ділового спілкування у студентів [28, 564–570; 2, 33–35].

Діалог – створення процесу комунікації між студентами з метою розвитку діалогового мислення, закріплення змісту навчального мовного матеріалу. Метод складається з таких етапів: підготовчого (формулювання мети та постановка задачі); виконання (студенти висловлюють свою думку щодо запропонованої теми, обговорюють різні точки зору); підбиття підсумків. Наведений метод сприятиме формуванню у здобувачів освіти комунікативної, лінгвістичної, когнітивної, організаційно-управлінської компетенцій ділового спілкування [1, 23–24; 2, 33–35; 3, 31–33; 4, 339].

До четвертого етапу належить візуально-презентативний. На цьому етапі створюються та представляються презентації виконаного завдання. Етап формує у студентів навички проектної діяльності, вміння користуватися словниково-довідковою літературою іноземною мовою, а також здійснювати її пошук у глобальній мережі Інтернет та корпоративних мережах. У межах теми, що вивчається студенти вчать створювати та представляти різноманітні графіки, звіти, кризові плани, діаграми, стартап-проекти, презентації тощо. Візуально-презентативний етап блочно-модульного інтерактивного навчання складається з методів: “Фішбоун”, карти пам’яті, “Дерево рішень”, методу проектів.

“Фішбоун” – створення візуальної підтримки у пошуку розв’язання проблем у майбутній професійній сфері студентів. Складається з таких етапів: підготовчого (студенти знайомляться із проблемою у майбутній професійній сфері, формують групи по 4–6 осіб); виконання (на широкому аркуші паперу студенти зображають довгу стрілу яка є “скелетом” проблеми, а також шляхи її розв’язання у вигляді прилеглих кісток, розміщуючи їх від найбільш продуктивного (голова “скелета”) до того, що може бути реалізований найменше); завершального (студенти представляють свої схеми та отримують оцінку глядачів. Наведений метод сприятиме формуванню комунікативної, лінгвістичної, когнітивної, інформаційно-технологічної компетенцій ділового спілкування [9, 23–25; 10, 190].

Карти пам’яті – систематизація знань у графічну форму, складається з понять та зв’язків, що характеризують їх взаємодію між собою. У складі методу етапи: підготовчий (створення фокус-груп (4–6 осіб),

постановка питання або проблеми, для подолання якої буде створено картку); реалізації (студенти структурують карти, враховуючи ступінь важливості різних понять та зв'язків між ними); підбиття підсумків. Наведений метод сприятиме формуванню у студентів комунікативної, лінгвістичної, когнітивної, інформаційно-технологічної компетенції ділового спілкування [28, 564–570; 2, 33–35].

“Дерево рішень” – створення візуальної підтримки для аналітичного розгляду завдання. Метод складається з таких етапів: підготовчого (студенти вивчають інформацію із завданної теми, виявляють основні проблеми); виконання (студенти створюють наочну модель виконання завдання у малих групах і репрезентують її всім учасникам); підбиття підсумків. Наведений метод сприятиме формуванню комунікативної, лінгвістичної, когнітивної, організаційно-управлінської компетенції ділового спілкування у студентів [12, 100–103].

Метод проєктів – пізнавальна активність студентів, проблематизація навчального матеріалу, зв'язок навчання з життєвим досвідом студентів, організація навчального процесу. Використання цього методу дає змогу відійти від авторитарного стилю навчання та переорієнтує роботу студентів на самостійність, надаючи пріоритет діяльності дослідницького, пошукового, творчого характеру. Метод складається з таких етапів: організаційно-підготовчого (визначення проблеми, вибір теми проєкту, визначення завдань проєкту, складання попереднього плану, визначення учасників, методів, прийомів дослідження, оволодіння термінологією, пошук інформації); виконання дослідження на основі застосування методів спостереження, експерименту, аналізу і синтезу); звітно-оформлювального (формулювання теми дослідницького проєкту, його представлення); інформаційно-презентативного (захист проєкту, самооцінка та оцінка проєктів). Цей метод сприятиме формуванню комунікативної, лінгвістичної, інформаційно-технологічної, когнітивної компетенції ділового спілкування у студентів [7, 77–78; 8, 18–20].

До п'ятого етапу належить результативно-рефлексивний – оволодіння необхідним і достатнім рівнем компетенцій ділового спілкування, які дозволять користуватися іноземною мовою у майбутній професійній діяльності, науковій та практичній роботі, у спілкуванні із зарубіжними партнерами, для самоосвітніх та інших цілей. Це забезпечить конкурентоспроможність майбутніх фахівців на ринку праці, кар'єрне зростання і самореалізацію в суспільстві. Таким чином, означений етап є завершальним і підтверджує той факт, що успішний результат будь-якої педагогічної діяльності – студент, здатний застосовувати свої знання на практиці, відчувати себе впевнено за межами навчальної аудиторії, володіє

достатнім рівнем самооцінки та впевнений у своїх знаннях. Результативно-рефлексивний етап блочно-модульного інтерактивного навчання складається з методів: аналізу бізнес-ситуацій, ліберального клубу, рольової гри.

Аналіз бізнес-ситуацій – діагностика абстрактної або реальної ситуації з метою виділення основних складових компонентів, способів їхнього взаємозв'язку та взаємодії, а також їх значення для учасників ситуації. Метод складається з таких етапів: ознайомлення із ситуацією (визначаються цілі гри); аналізу ситуації (детальне описування основних процесів, компонентів, факторів, завдань); завершального (прийняття рішень, прогнозування, особистісна оцінка). Наведений метод сприятиме формуванню у студентів комунікативної, лінгвістичної, організаційно-управлінської, міжкультурної компетенції ділового спілкування [5, 206–208; 6, 78–80].

Ліберальний клуб – вільна форма дискусії, яка використовується як перше наближення до теми, спосіб визначення “сфери завдання”, у якій можуть брати участь усі, хто бажає. Метод складається з таких етапів: визначення теми та цілі дискусії, обговорення теми (кожен охочий може висловити свою точку зору); підбиття підсумків; рефлексії. Наведений метод сприятиме формуванню комунікативної, лінгвістичної, організаційно-управлінської, міжкультурної компетенції ділового спілкування у студентів [1, 23–24; 2, 33–35; 3, 31–33; 4, 339].

Рольова гра – умовне, наближене до реального відтворення ситуації, запиту інформації та відповідної реакції реципієнта. Метод складається з таких етапів: підготовчого (розробка сценарію); складання плану (загальний опис гри, характерні особливості залучених до гри студентів); пояснення, орієнтація студентів (визначення режиму роботи, формулювання головної мети, постановка проблеми, вибір ситуації, робота з пакетом документів, психологічна підготовка студентів); виконання (процес гри, закінчення гри); аналіз і узагальнення (аналіз, рефлексія, оцінка та самооцінка роботи, висновки і узагальнення, рекомендації). Названий метод сприятиме формуванню комунікативної, лінгвістичної, організаційно-управлінської компетенції ділового спілкування [1, 23–24; 2, 33–35; 3, 31–33; 4, 339].

Отже, застосування інтерактивних методів навчання у процесі викладання іноземної мови в закладах вищої освіти є предметом детального дослідження у зв'язку з вимогами, що висуваються освітньою системою нашої країни до студентів. Студенти із середнім та високим рівнем сформованості компетенцій ділового спілкування спроможні бути гідними представником своєї професії, ефективно здійснювати іншомовну ділову комунікацію на міжнародному рівні, мислити творчо, самостійно організовувати дослідницьку діяльність, вибудовуючи власну освітню траєкторію.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Висновки. Інтерактивні методи навчання у процесі викладання іноземної мови в закладах вищої освіти передбачають стимулювання пізнавальної діяльності та самостійності студентів, а також наявності творчих завдань та обов'язкове спілкування у системі студент – викладач. Інтерактивні методи навчання характеризуються односторонньою спрямованістю, насамперед для стимулювання самостійної діяльності, самонавчання, самовиховання, саморозвитку, вміння обмінюватися досвідом і взаємодіяти у групах. Інтерактивні методи сприяють організації комфортних умов навчання, за яких студенти активно взаємодіють між собою. Саме використання пропонує методів навчання викладачем на своїх заняттях говорить про його інноваційну діяльність. Інтерактивні методи засновані на прямій взаємодії студентів із навчальним середовищем, оскільки воно є реальним середовищем, з якого студенти отримують певний обсяг теоретичних знань і практичного досвіду.

Досвід – це головний катализатор навчання і основною цінністю в ньому виступає особистість студентів. Головне в особистості – прагнення у майбутнє, до вільної реалізації своїх можливостей, особливо творчих, до зміцнення віри у себе. Творча орієнтація навчання та виховання дає змогу здійснювати особистісно-орієнтовану освіту як процес розвитку і задоволення потреб людини, як суб'єкта життя, культури та історії. Основною цінністю гуманістичного особистісно орієнтованого навчання виступає творчість як спосіб розвитку людини в культурі. Організація навчального процесу із використанням інтерактивних методів навчання спрямована на підвищення вагомості для студентів засвоєння навчального матеріалу, індивідуалізації засвоєння й активізації процесу мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волошина О.В., Кравчук Л.В. Актуальність вивчення іноземної мови в умовах глобалізації освітнього простору. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 22 листопада 2018 р. Вінниця, 2018. С. 22–24.
2. Волошина О.В., Попенко Ю.В. Ігрові методи, як засіб вивчення іноземної мови. *SworldJournal*. Болгарія, 2020. № 4. Р. 31–39.
3. Волошина О.В. Використання інтерактивних технологій для формування естетичного смаку у студентів ВНЗ з засобами іноземних мов. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 151. Т. 1. С. 30–33.
4. Волошина О.В. Використання мультимедійних технологій у вивченні іноземних мов у закладах вищої освіти. *Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціальних та поведінкових наук*: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. 23–24 квітня 2020 р. м. Чернігів, 2020. С. 338–340.
5. Волошина О.В. Іншомовна комунікативна компетентність студентів-аграріїв у незалежній Україні. *Збірник*

наукових праць “Сільське господарство та лісівництво”. 2017. № 6. Т. 2. С. 204–212.

6. Гончарук І.В., Юрчук Н.П. Організація єдиного електронного науково-освітнього простору сучасного університету. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 12. С. 75–87.

7. Гріщенко І.В. Цілі та завдання кейс-методу при викладанні курсу “Державний фінансовий контроль”. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського вебінару*. 31 березня 2017 р. Вінниця, 2017. С. 76–78.

8. Гунько І.В., Волошина О.В. Практичне застосування ділової гри при вивченні іноземної мови в умовах навчально-науково-виробничого комплексу “Всеукраїнський науково-навчальний консорціум”. *Науковий журнал “Інноваційна педагогіка”*. 2021. Вип. 35. С. 17–21.

9. Довгань Л.І. Використання тестів у навчанні іноземної мови студентів немовних вищих навчальних закладів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2009. № 44. С. 22–25.

10. Довгань Л.І. Інноваційні технології навчання в освітньому процесі вищої школи. *Роль інновацій в трансформації сучасної науки*. 2017. № 1. С. 19.

11. Довгань Л.І. Сучасний стан проблеми формування педагогічної майстерності викладача іноземної мови вищого навчального закладу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2010. № 50. С. 90–93.

12. Ковальова К.В. Комунікативна компетентність інженерів-аграрників: сутність та структурні компоненти. *Педагогічні науки*. 2013. Вип. 113. С. 99–106.

13. Ковальова К.В. Особистісно-орієнтоване навчання, як складова процесу фахової підготовки спеціалістів інженерного профілю. *Техніка, енергетика, транспорт АПК*. 2017. № 4. С. 46–50.

14. Кравець Р.А. Культурна компетентність та міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутніх аграрників. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету України*. 2013. № 1. С. 112–115.

15. Кравець Р.А. Педагогічна технологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Молодий вчений*. 2017. № 1. С. 444–447.

16. Кравець Р.А. Впровадження інтерактивних методів навчання у полікультурній освіті майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Людознавчі студії. Педагогіка*. 2017. № 4. С. 135–145.

17. Кравець Р.А. Культурологічна парадигма освіти у професійній підготовці майбутнього фахівця аграрної галузі. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2013. № 39. С. 187–192.

18. Кравець Р.А. Педагогічне проектування технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі*. 2020. № 3. С. 209–212.

19. Кравець Р.А. Практична реалізація специфічних принципів полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2015. № 4–5. С. 26–38.

20. Кравець Р.А. Структурні компоненти полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі.

**ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2013. № 1–2. С. 80–86.

21. Кравець Р.А. Типи комунікативних ситуацій у контексті полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. *Збірник наукових праць “Педагогічні науки”.* 2016. № 71. С. 102–106.

22. Кравець Р.А., Романишина Л.М. Лінгвокраїнознавчий підхід до викладання іноземної мови в аграрному ВНЗ. *Наукові записки Вінницького національного аграрного університету. Серія: Соціально-гуманітарні науки.* 2013. № 2. С. 154–166.

23. Bakhmat N., Maksymchuk B., Voloshyna O., Kuzmenko V., Matviichuk T. Designing Cloud-oriented University Environment in Teacher Training of Future Physical Education Teachers. *Journal of Physical Education and Sport.* 2019. Vol. 19 (Supplement issue 4). Art 192. pp. 1323–1332.

24. Voloshyna O.V. Complex coordination application for interactive methods while teaching foreign languages. *Modern engineering and innovative technologies.* 2021. Issue № 15. Part 6. P. 17–28.

25. Гунько І.В., Волошина О.В. Застосування кейс-методу в процесі викладання іноземної мови в умовах навчально-науково-виробничого комплексу “Всеукраїнський науково-навчальний консорціум”. *Інноваційна педагогіка.* 2021. Вип. 32. Т. 2. С. 75–79.

26. Voloshyna O.V. Application of modern pedagogical technologies when teaching a foreign language in the non-linguistic higher education institution. *Development of Scientific, technological and innovation space in Ukraine and EU countries*: Collective monograph. 1st ed. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2021. P. 124–144.

27. Voloshyna O.V. Formation of information and communicative competence of future agrarian specialists in higher education institutions. *Theoretical and practical aspects of the development of modern scientific research*: Scientific monograph. Part 2. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 234–259. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-195-4-25>

28. Kovalova K. Communicative competence and pedagogical conditions of its formation of future specialists of agrarian sector. *Modernization of research area: national prospects and European practices*: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. P. 560–580. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-221-0-22>.

REFERENCES

1. Voloshyna, O.V. & Kravchuk, L.V. (2018). Aktualnist vyvchennia inozemnoi movy v umovakh hlobalizatsii osvitnoho prostoru [Actuality of study of foreign language is in the conditions of globalization of educational space]. *Actual problems of philology and methods of teaching foreign languages in the modern multilingual space* (Ukraine, Vinnytsia, November 22, 2018). Vinnytsia, pp. 22–24. [in Ukrainian].

2. Voloshyna, O.V. & Popenko, Y.V. (2020). Ihrovi metody, yak zasib vyvchennia inozemnoi movy [Playing methods, as a mean of study of foreign language]. *SworlJournal.* Bolgariya. No. 4, pp. 31–39. [in Bolgariya].

3. Voloshyna, O.V. (2018). Vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii dlia formuvannia estetychnoho smaku u studentiv VNZ z zasobamy inozemnykh mov [Use of interactive technologies for forming of aesthetically beautiful taste for the students of VNZ with facilities of foreign languages]. *Bulletin of the Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences.* No. 151, pp. 30–33. [in Ukrainian].

4. Voloshyna, O.V. (2020). Vykorystannia multymedii-nykh tekhnolohii u vyvchenni inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi osvity [The use of multimedia technologies is in the study of foreign languages in establishments of higher education]. *Proceedings of the Current issues of theory and practice in the field of law, education, social and behavioral sciences* (Ukraine, Chernigov, April 23–24, 2020). Chernigov, pp. 338–340. [in Ukrainian].

5. Voloshyna, O.V. (2017). Inshomovna komunikatyvna kompetentnist studentiv-ahraryiv u nezalezhnii Ukraini [A foreign communicative competence of students-agrarians is in independent Ukraine]. *Collection of scientific works “Agriculture and forestry”.* No. 6, pp. 204–212. [in Ukrainian].

6. Honcharuk, I.V. & Yurchuk, N.P. (2018). Orhanizatsiia yedynoho elektronnoho naukovo-osvitnoho prostoru suchasnoho universytetu [Organization of a single electronic scientific and educational space of a modern university]. *Economy. Finances. Management: topical issues of science and practice.* No. 12, pp. 75–87. [in Ukrainian].

7. Hrischenko, I.V. (2017). Tsili ta zavdannia keis-metodu pry vykladanni kursu “Derzhavnyi finansovyi kontrol” [Aims and tasks the method of keis at teaching of course “State financial control”]. *Proceedings of the Distance learning as a modern educational technology* (Ukraine, Vinnytsia, March 31, 2017). Vinnytsia, pp. 76–78. [in Ukrainian].

8. Hunko, I.V. & Voloshyna, O.V. (2021). Praktychne zastosuvannia dilovoi hry pry vyvchenni inozemnoi movy v umovakh navchalno-naukovo-vyrobnychoho kompleksu “Vseukrainskyi naukovo-navchalnyi konsortsiium” [Practical application of business game in the study of a foreign language in the educational-scientific-industrial complex “All-Ukrainian scientific-educational consortium”]. *Scientific journal Innovative Pedagogy*. No. 35, pp. 17–21. [in Ukrainian].

9. Dovhan, L.I. (2009). Vykorystannia testiv u navchanni inozemnoi movy studentiv nemovnykh vyshchyykh navchalnykh zakladiv [The use of tests is in the studies of foreign language of students of unlinguistic higher educational establishments]. *Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University.* No. 44, pp. 22–25. [in Ukrainian].

10. Dovhan, L.I. (2017). Innovatsiini tekhnolohii navchannia v osvitnomu protsesi vyshchoi shkoly [Innovative technologies of studies in the educational process of higher school]. *The role of innovations in the transformation of modern science.* No. 1, p. 19. [in Ukrainian].

11. Dovhan, L.I. (2010). Suchasnyi stan problemy formuvannia pedahohichnoi maisternosti vykladacha inozemnoi movy vyshchoho navchalnoho zakladu [Modern state of problem of forming of pedagogical trade of teacher of foreign language of higher educational establishment]. *Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University.* No. 50, pp. 90–93. [in Ukrainian].

12. Kovalova, K.V. (2013). Komunikatyvna kompetentnist inzheneriv-ahraryiv: sutnist ta strukturni komponenty [Communicative competence of agricultural engineers: essence and structural components]. *Pedagogical sciences.* No. 113, pp. 99–106. [in Ukrainian].

13. Kovalova, K.V. (2017). Osobystisno-orientovane navchannia, yak skladova protsesu fakhovoi pidhotovky spetsialistiv inzhenernoho profilu [Personality-oriented learning as a component of the process of professional training of engineering specialists]. *Technology, energy, transport of agricultural industry.* No. 4, pp. 46–50. [in Ukrainian].

14. Kravets, R.A. (2013). Kulturna kompetentnist ta mizh-kulturna komunikatsiia u profesiinii pidhotovtsi maibutnykh

ahramnykiv [A cultural competence and communication is in professional preparation of future squirearchies]. *Collection of scientific works of the Khmelnytskyi Institute of Social Technologies of the University of Ukraine*. No. 1, pp. 112–115. [in Ukrainian].

15. Kravets, R.A. (2017). Pedahohichna tekhnolohiia formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh inozemnoi movy [Pedagogical technology of forming of political and cultural competence of future specialists of agrarian industry is on employments of foreign language]. *A young scientist*. No. 1, pp. 444–447. [in Ukrainian].

16. Kravets, R.A. (2017). Vprovadzhennia interaktyvnykh metodiv navchannia u polikulturui osviti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh inozemnoi movy [Introduction of interactive methods of studies in cultural education of future specialists of agrarian industry is on employments of foreign language]. *Humanities studies. Pedagogy*. No. 4, pp. 135–145. [in Ukrainian].

17. Kravets, R.A. (2013). Kulturolohichna paradyhma osvity u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho fakhivtsia ahrarnoi haluzi [A cultural paradigm of education is in professional preparation of future specialist of agrarian industry]. *Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi. Series: Pedagogy and psychology*. No. 39, pp. 187–192. [in Ukrainian].

18. Kravets, R.A. (2020). Pedahohichne proektuvannia tekhnolohii formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi [Pedagogical planning of technology of forming of cultural competence of future specialists of agrarian industry]. *Actual problems of philology and professional training of specialists in a multicultural space*. No. 3, pp. 209–212. [in Ukrainian].

19. Kravets, R.A. (2015). Praktychna realizatsiia spetsyfichnykh pryntsyviv polikulturnoi osvity maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh z inozemnoi movy [Practical realization of specific principles of cultural education of future specialists of agrarian industry is on employments from a foreign language]. *Pedagogy and psychology of professional education*. No. 4–5, pp. 26–38. [in Ukrainian].

20. Kravet, R.A. (2013). Strukturni komponenty polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi [Structural components of political and cultural competence of future specialists of agrarian industry]. *Continuous professional education: theory and practice*. No. 1–2, pp. 80–86. [in Ukrainian].

21. Kravets, R.A. (2016). Typy komunikatyvnykh sytuatsii u konteksti polikulturnoi osvity maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh z inozemnoi movy [Types of communi-

cative situations in the context of cultural education of future specialists of agrarian industry on employments from a foreign language]. *Collection of scientific works "Pedagogical sciences"*. No. 71, pp. 102–106. [in Ukrainian].

22. Kravets, R.A. & Romanyshyna, L.M. (2013). Linhvokrainoznavchyyi pidkhdid do vykladannia inozemnoi movy v ahrarnomu VNZ [The linguistic and national going is near teaching of foreign language in agrarian Higher educational establishment]. *Scientific notes of Vinnytsia National Agrarian University. Series: Social and humanitarian sciences*. No. 2, pp. 154–166. [in Ukrainian].

23. Bakhmat, N., Maksymchuk, B., Voloshyna, O., Kuzmenko, V. & Matviichuk, T. (2019). Designing Cloud-oriented University Environment in Teacher Training of Future Physical. Education Teachers. *Journal of Physical Education and Sport*. Vol. 19 (Supplement issue 4). Art 192, pp. 1323–1332. [in English].

24. Voloshyna, O.V. (2021). Complex coordination application for interactive methods while teaching foreign languages. *Modern engineering and innovative technologies*. Issue 15. Part 6, pp. 17–28. [in English].

25. Hunko, I.V. & Voloshyna, O.V. (2021). Zastosuvannia keis-metodu v protsesi vykladannia inozemnoi movy v umovakh navchalno-naukovo-vyrobnychoho kompleksu "Vseukrainskyi naukovo-navchalnyi konsortsium" [Application of the case method in the process of teaching a foreign language in the conditions of the educational, scientific and industrial complex "All-Ukrainian scientific-educational consortium"]. *Innovative pedagogy*. No. 32, pp. 75–79. [in Ukrainian].

26. Voloshyna, O.V. (2021). Application of modern pedagogical technologies when teaching a foreign language in the non-linguistic higher education institution. *Development of Scientific, technological and innovation space in Ukraine and EU countries*: Collective monograph. 1st ed. Riga, Latvia: "Baltija Publishing". pp. 124–144. [in English].

27. Voloshyna, O.V. (2022). Formation of information and communicative competence of future agrarian specialists in higher education institutions. *Theoretical and practical aspects of the development of modern scientific research*: Scientific monograph. Part 2. Riga, Latvia: Baltija Publishing. pp. 234–259. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-195-4-25> [in English].

28. Kovalova, K. (2022). Communicative competence and pedagogical conditions of its formation of future specialists of agrarian sector. *Modernization of research area: national prospects and European practices*: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing. pp. 560–580. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-221-0-22> [in English].

Стаття надійшла до редакції 07.04.2023

"Досвідченим стає той педагог, який уміє аналізувати свою працю".

"...Один із секретів педагогічної творчості в тому, щоб пробудити у викладача інтерес до пошуку, до аналізу власної роботи".

*Василь Сухомлинський
український педагог*

